

ויתנס לחוק . כשמזדמן

נהס שום צער וזכיה שהם מקוננים וזוכים על המאורע הם מזגירים זה הצער
עמו דוגמא בתשעה צאב שמזכירים קינות על ההרוגים בגזירות שאירעו בימינו

שאלה 1 זכ"ס קיון חגיגו לפיך טהים חל ציוס וי"ו טנהגו להטענו

עם וזכנייט"ח וי"ו גזירת חתכו"ו עד אחר חלות היום

זכ"ס קיון וצוון ונחסם גדולה וחספלין ונחסם גדולה ולחייכ אוכלין כדי
טלא יתענו צר"ח חעכיה גמור ולח"כ וחספלין חספת ערצ"י כסי ונחסם כל
השנה וכסחל ר"ח קיון צערצ טצח נהגו להחסלל ונחסם ווערצ וי"ד אחר
שעם ג' ונכ"ד טעום אחר חלות ונקדטין טטצח וכסרל"תי זלח חונסתי ואלוד
עליה' עכל שוחספלין חספת ערצ"ח טלא צונחס כולי האי ולוחסתי על זה
ככוכיח ולח שונעו חלי ושונעתי טגס רבניס הקודמין ויחוו ילא עלתה צידס

— הקצינים רווני הארבע ארצות ראשיהם ומנהיגיהם והאלופים אשר בראשם הגאונים
ראשי ישיבות ואב"ד, בהיות' בהתוועדות דק"ק לובלין בין באולה
לבאולה דשנה זו תא"ו יו"ד לפ"ק, עלה המוסכם ביניהם, קבלו עליהם ועל זרעם
אחריהם להתענות בכל ארבע הארצות את יום העשרים לחדש סיון בכל שנה ושנה ביום ההוא,
אשר התחילה הצרה בק"ק בעמ"רוב הגדולה, והיום ההוא נכפלה בו הצרה, שכן מלפנים היתה
בו ג"כ גזרה רעה בשנת תתקלי"א לפ"ס, כמו שנמצא בסליחות שאיכרים אותם במוסף יה"כ
סי' קי"ב שתחלת' אמנוני שלימי ישראל' כו'. וזכ' מנן שמונ' עשר' ומעיה יוקב' מבת חמש
עשרה שנה ומעלה מחייבי' להתענו' ולהשלי' כמו בתעני' צבור, אך מעוברות ומיניקות וחולי'
ל"ע יתנו פדיון, גם בכלל יהי' נגבה מכל אחד כפר נפש ולחלק לעניי' לומדי תורה, ומחויבי'
לקרו' ויחל שחרית ומנחה כמו בח"צ, גם להזכרת נשמותיה' של התרוגים אשר לא יספרו מרוב
בעו"ה יהי' נאמר אל מלא רחמים כו'. וכן גם בכל רגל ורגל יאמרו אמ"ר להזכרת נשמותיה'.

על כן קבעתי לעצמי ולדורותי, לבנים ולבני בנים, יום צום ותענית ואבל

ומספד וקינים, ביום כ' לחדש סיון, שבו ניתנה תורה היקרה מפנינים, ועתה קרעוה פקעוה גוים רבים המונים המונים, יען
כי יום זה הוא תחילה לגזרות ומכאובות וחלאים רעים ונאמנים, וגם כי בו הוכפלו הצרות וקלקוליים מקלקוליים שונים, כי
גם גזרת תתקלי"א היתה ביום ההוא ובאותן הזמנים, וגם כי יום זה לא יארע בשבת קודש בשום פנים, ע"פ הקביעות והלוחות
אשר בידינו מתוקנים. * וחיברתי סליחות והקינות בבכ"י ותחנונים, לאומרם ביום זה בכל שנה ושנה עידן ועידנים,

הנה ראייתי המעשה ונוכרתי את אשר קריתי סליחות שעשה הגאון
 מוהר"ר יום טוב הלוי נר"ו בעל תוספת יום טוב ר"מ ואב"ד דקק"ק 12 והגליל
 שלה שאומרים אותם בק"ק פראג מידי שנה בשנה ביום הארבעה עשר שבחדש
 חשון ושאלתיו הלא מכ"ה ידיו רב לו לחבר סליחות כאשר מלפנים עשה בק"ק
 פראג, על כן אל ימנע הטוב בהיות לאל ידו לעשות איזה סליחה מענין המאורע.
 וענה ואמר לי לא כך היו הצרות שעברו עלינו מימות החורבן, בכלם היתה
 הצרה מצד שגאת שהיתה עלינו מאותם אשר בקשו נפשנו לנקום בנו נקמת חרב
 והרג. לא כן בק"ק פראג שהצרה לא היתה רק שמחמת המלחמה ושגאת העיר
 במצור היינו בתוך המהפכה וכיון שניתן רשות 14 כו' שנקרא מכה מהלכת והשי"ת
 הצילנו שלא שלטה יד בנו ולא במאדינו, וכאשר ספרתי הכל באותן סליחות. אך
 זה המעשה של עכשיו הי' כמו הגורות אשר מעולם וכל מה שהרע"ו לאבות
 הקדמונים הרע"ו לבנים ועליהם כבר קדמונים חברו בהם סליחות וספרו בהם
 המאורעות. אחת היא על כן אמרתי אלה נא אראה ואלקטה מהם כי טובים
 צפרנם של הראשונים 15 כו' וגם שעל ידי הזכרת הפלחם הועיל שתקובל תפלתנו
 שאינו דומה דברים הנשמעים מפי קטן לדברים הנשמעים מפי גדול וכן שפתותיהם
 ידובבו בקבר וכמו סולם יהיו דבריהם לשתעלה תפילותינו עליה השמימה. עוד
 שני שמוקנים אתכונן כי זה שלש פעמים בשנה אשר פה ק"ק קראקא היו גורות
 וחרב נוקמת א' בהה"מ דפסח וא' כ"ה 16 ניסן ואחד בשמחת תורה ובשלשתן
 אומרים סליחות ואין גם אחד בהם שתהא מחוברת על אותו מעשה שהיה כי אם
 אומרים אלו סליחות: "אלקים אל דמי" 17, "אמוני שלומי" 18, ופזמון "וי י" 19.
 והגע עצמך, כי לא היה בוקני הדורות ההם כמוני מי שתהא ידו משגת לחבר
 מחדש מעין המאורע, אין זה כי אם שבחרו בראשונות מהטעמים שאמרת.

יום מרד הגטאות:

הי"ד י. הררי: נתחיל לדון כענין זה, ונסתיק בשעה 9.30 בשעה שינוא יו"ד הכנסת.

ס. נורוק: בועדה הסנה הפתחו החברים ציזלינג, ברנד וא. רזיאל-נאור. הועדה רנה כזה וכולנו הצינו בועה שיש לקיים יום אחיד כיום השואה ופזכרון וכן כיום מרד הגטאות. לא נאנו לידי הסכם נדבר התאריך והוצעו שלוש הצעות: של חבר הכנסת א. ציזלינג - לקבוע את היום בערב פסח; של חברת הכנסת א. רזיאל-נאור - כיום פרוץ שלחט העולג ואני הצעה את יום י" בטבת.

הי"ד י. הררי: האם הצעתם שם ליום הזה.

א. ציזלינג: לא דנו בזה, אך קראנו לכך יום מרד הגטאות וזכרון השואה.

הי"ד י. הררי: האם הכוונה שהכנסת תחוקק חוק או תכריז על היום הזה.

א. ציזלינג: הכוונה היא לחוקק חוק שבצוען ייססר לפסלה.

ההצעה שאני מציע עתה, היא בשם חבר הכנסת ה. ברנד ובשמי. אין אנו מציעים לטבוע יום פנוע בחודש אלא לטבוע יום בחודש ניסן. אין זה חייב להיות דוקא ערב פסח פסח, זה יכול להיות יום לפני זה או אחרי זה. אנו מציעים זאת גם לאחר התייעצות עם כמה וכמה חברים בחוץ לארץ, שהיו שותפים למרד הגטאות.

מרדכי נורוק (המפלגה הדתית-לאומית,

המזרחי — הפועל המזרחי) :

בית גבוה. ביום ו' בניסן תשי"א היתה לי הזכות להביא לפני הכנסת בשם ועדת הכנסת את ההחלטה בדבר קביעת "יום השואה ומרד הגיטאות". כבוד יושב-ראש הכנסת הכריז אז בהסכמת כל הבית הרם את הדברים האלה :

"אני מכריז את ההחלטה : הכנסת הראשונה מכריזה וקובעת את כ"ז בחודש ניסן בכל שנה כיום השואה ומרד הגיטאות — יום זכרון עולם לבית ישראל".

הסתפקנו אז בהכרזה בלבד בלי פירושים ופרטים, מפני שקיונינו, כי הממשלה תדאג לתיקונים ולהוראות אשר יבטיחו כבודו וקדושתו של יום כ"ז בניסן כיום אבל לאומי על השמדת יהדות אירופה אחרי תקופת אלף מזהירה, על שישה מיליונים, שליש עמנו ורוב בנינו, ובתוכם מיליון ומאתיים אלף של ילדי ישראל הנחמדים, תקוותנו ועתידנו, וכיום זכרון לגבורות מורדי הגיטאות שהצילו את כבוד ישראל, שהפליאו במעשי גבורה והראו לחיות הטורפות בד" מות אדם שעם ישראל אינו נתון למשיסה, ואינו כצאן לטבח יובל, ושיכולים הם למות בגבורה, מות ישרים וגיבורים. אנו מתגאים באחינו ובאחיותינו מורדי הגיטאות הדגולים והיְקָרִים.

לדאבונו אין אנו רואים כי העם היושב בציון וגם מדינת ישראל מרגישים ומציינים באופן מיוחד את חשיבותו וקדושתו של יום הזכרון הזה. בתישעשועים פתוחים ביום זה לרווחתה, הרדיו מוסר מוסיקה של הילולא וחינגא, מחול וריקודים ודברי בדיחה, ותלונות הראווה מפיצים אור גדול. ובכן, ששון ושמחה במקום יגון ואבל !

משום כך יש צורך רציני בחקיקת חוק, כדי לתת ליום השואה באופן חוקי ולדורי-דורות את הצביון שהוא ראוי לו, החל מבתי-הספר ועד סגירת החנויות לזמן מסויים וסגירת בתי-השעשועים וכיבוי אורות בתלונות הראווה, ועד תכניות הרדיו ועד אזכרות בבתי-כנסיות.

אבותינו תיקנו למאורעות שונים ימי צום ואבל, כמו כי בסיוון ועוד, שאין להשחתם בשום פנים אל הסראגדיה הכבירה של ימינו.

חוק יום הזכרון לשואה ולגבורה, תשי"ט-1959 *

1. כ"ז בניסן הוא יום הזכרון לשואה ולגבורה, מוקדש, מדרי שנה בשנה, להתייחדות עם זכר השואה שהמיטו הנאצים ועורריהם על העם היהודי ועם זכר מעשי הגבורה ומעשי המרד בימים ההם.

הל כ"ז בניסן בששי בשבוע, יקויים יום הזכרון בכ"ז בניסן של אותה שנה.

2. ביום הזכרון תהא בכל רחבי המדינה דומיה של שתי דקות בהן תשובות כל עבודה ותפסק כל תנועה בדרכים; יקוימו אזכרות, עצרות עם, וטכסי התייחדות במחנות הצבא ובמוסדות החינוך; הדגלים על הבנינים הציבוריים יורדו לחצי התורן; תכניות השידורים ברדיו יביעו את ייחודו של היום, ובבתי השעשועים יעלו אך בנושאים התולמים את רוחו.

3. השר שיוסמך לכך על ידי הממשלה יתקין, בהתייעצות עם רשות הזכרון יד ושם, תוראות לקיום יום הזכרון בהתאם לחוק זה.

כ"ז בניסן - יום הזכרון

דרכי קיום של יום הזכרון

תוראות לקיום יום הזכרון

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

שאלה: אם לעשות יום אבל לזכר רכבות דתני מקדים כאן עובדא אצל מר' הגר"ט זצ"ל בשנת שנההגו בשואה.

דנני מקדים כאן עובדא אצל מר' הגר"ט זצ"ל בשנת תש"ג כשהגיע שמועות שרבי רכבות אחינו נשתחטם על זה יום אבל, בא אל מרן זצ"ל הרב הגהג ז"ל וביקש לקיים ונטבחים. ומרן זצ"ל התנגד ואמר שאסור להוסיף על ימי האבל, ושאל אותו הג"ל איפוא זה כתוב, ואז אמר הגר"ט זצ"ל הקינה שאנו אומרים בת"ב על הרוגי מלכות ורומזיא ואשפירא שנוצחו בימי אייר וסיון מקונן שם "שילמו נא לכבכם מספד מר לקושרה. כי שקולה הריגתם להתאבל ולהתפטר כשריפת בית אלקינו האולם והבירה, וכי אין להוסיף מועד שבר ותבערה (אין מוסיפין לעשות יום אבל והספד על הגזירות) ואין להקדים זולתי לאחריה. תחת כן היום לויית אעורה, ואספדה ואילילה ואבכה בנפש מרה, ואנחתו כבדה מבוקר ועד ערב", הרי מפורש דאף שסבלו ונהרגו במיתות אכזריות קדושות מאחוריהם אבל עד ח"ב שאסור לעשות עוד יום אבל, (ומרן זצ"ל אמר לו כל הפיוט בע"פ כדרכו בקודש שהיה אומר קינות וסליחות בע"פ בזכרוננו הנפלא) ולא מצא שום מקור לאסור אלא דברי הפייטן, אבל מספיק לו כזה להתנגד בתקיפות ליום אבל נוסף.

וכל זה אפילו אם היו מתקנים היום אבל גאונים וצדיקים, אבל כאן זה פרי תעלולים של החפשיים שקבעו מיוחד (כ"ז ניסן) ליום אבל, וכמה "רכבים" קיבלו תקנתם ומתניפים אותם ר"ל, פשיטא שאין להשתתף עמהם ח"ו, רק בשבילינו יום ח"ב כלול בתוכו אבל על כל הצרות ויטורים הרגות ורציחות שאנו סובלים דור דור בער"ה עד שבקרב ממש נוכח בעזשה"ת לנאלה עולם אמן.

בהמתיקן סודי-שיח עם רבי בנימין מגדלסון מכפר-אתא (כיום גאב"ד קוממיות), ביום י"ד שבט שנת תש"ו¹⁹⁶, לרגלי נסיונותיה של הרבנות הראשית לארץ-ישראל לעשות מעשה ולקבוע תענית-ציבור לדורות כזכר לשואת¹⁹⁷ אמר החזון-איש:

— הצרות שאירעו עכשיו היו שלא כדרך הטבע... יש בני-אדם אשר על-פי „הבנתם“ צריך להתקין תענית לדורות... רק הנביאים מסוגלים היו לקבוע צומות... אנו אין בכוחנו להתקין תקנות...
שאל איש-שיחו:

— מה טעם תיקן הט"ז צום כ' בסיון לרגלי גזירות ת"ח ות"ט, שבודאי לא הגיעו למימדי הצרות בימינו?
השיבו החזון-איש:

— ראשית, אין זה כתוב מפורש בט"ז...¹⁹⁸ שנית, אין אנו במדרגתו של הט"ז... הלא הדורות שיבואו אחרינו יהיו טובים יותר מדור שלנו, איך ביכולתנו לקבוע תקנות למענם...¹⁹⁹

לדעתי ראוי לקבוע יום אכל וזכרון מיוחד לזכר רבני וקדושי ישראל שנהרגו ושנסבחו ושנשרפו על קידוש השם, ולהזכיר ביום זה את נשמותיהם של קדושים אלה. צריכים אנחנו לעשות כן לא משום כבודם של הקדושים כלבה, אלא גם בשביל הדורות הבאים שלא ישכחו מה אבד לעמנו בזמן שחורשן הרשעות הרצחנית כסה את ארצות אירופה.